

INFORMATIE - EN DEBATAVONDEN LEERZORG

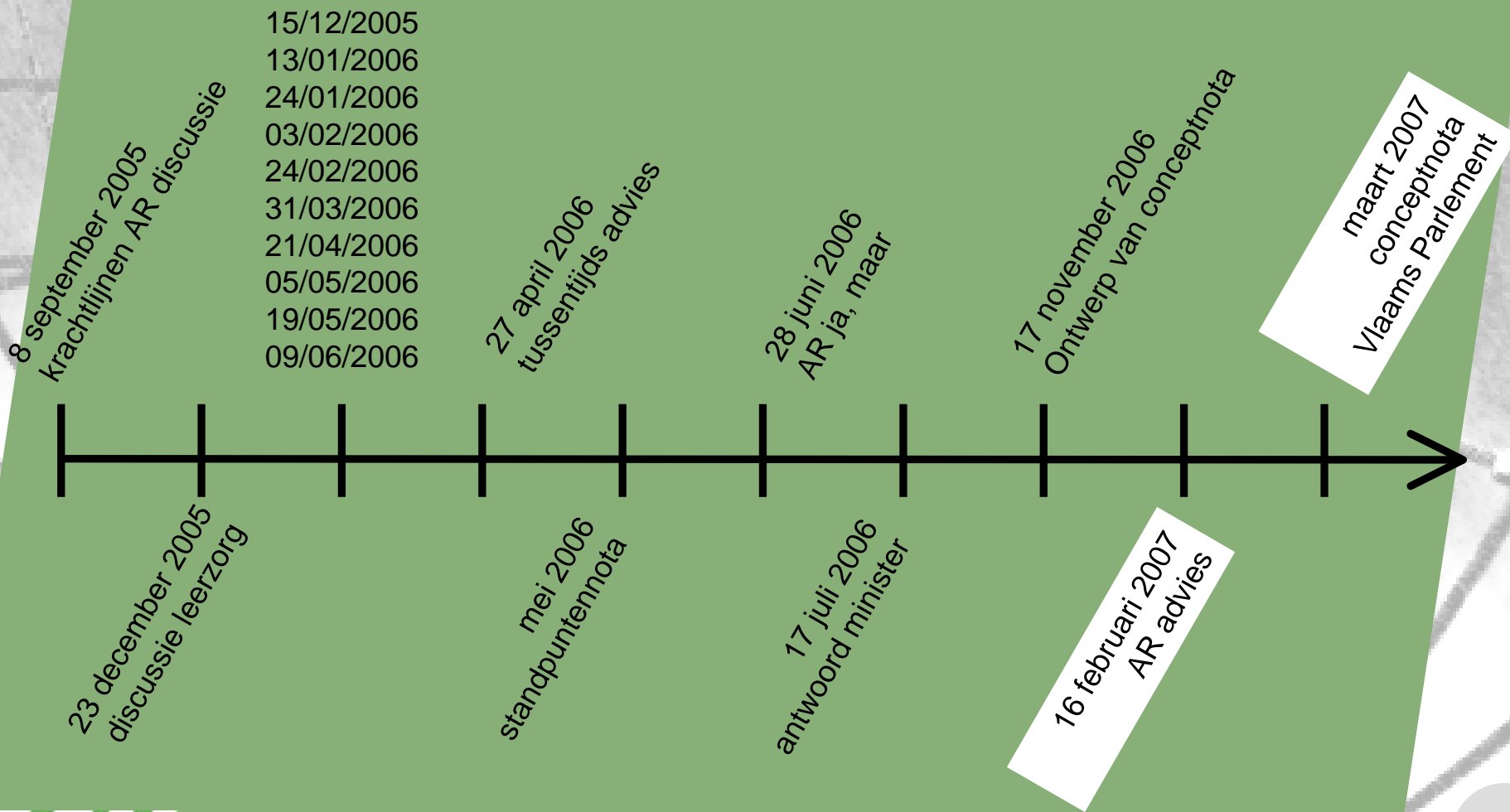
Inhoud

1. Situering
2. Het leerzorgkader
  - 1.1 Clusters en doelgroepen
  - 1.2 Leerzorgniveau
3. Aandachtspunten
4. Open debat

1. Situating

Tijdslijn

Doelstellingen

- Het zorgaanbod in het gewoon onderwijs (GO) en buitengewoon onderwijs (BuO) beter beschrijven.
- Het aanbod eventueel aanvullen en verbeteren.
- Het buitengewoon onderwijs verbreden
- De verwijsp praktijk bijsturen.
- Aansluiting zoeken bij internationale trends.

2. Het leerzorgkader

1. Het leezorgkader

▪ Een ordeningskader

- ▶ Voor de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften in GO en BuO
- ▶ Voor het kleuteronderwijs, lager onderwijs, secundair onderwijs

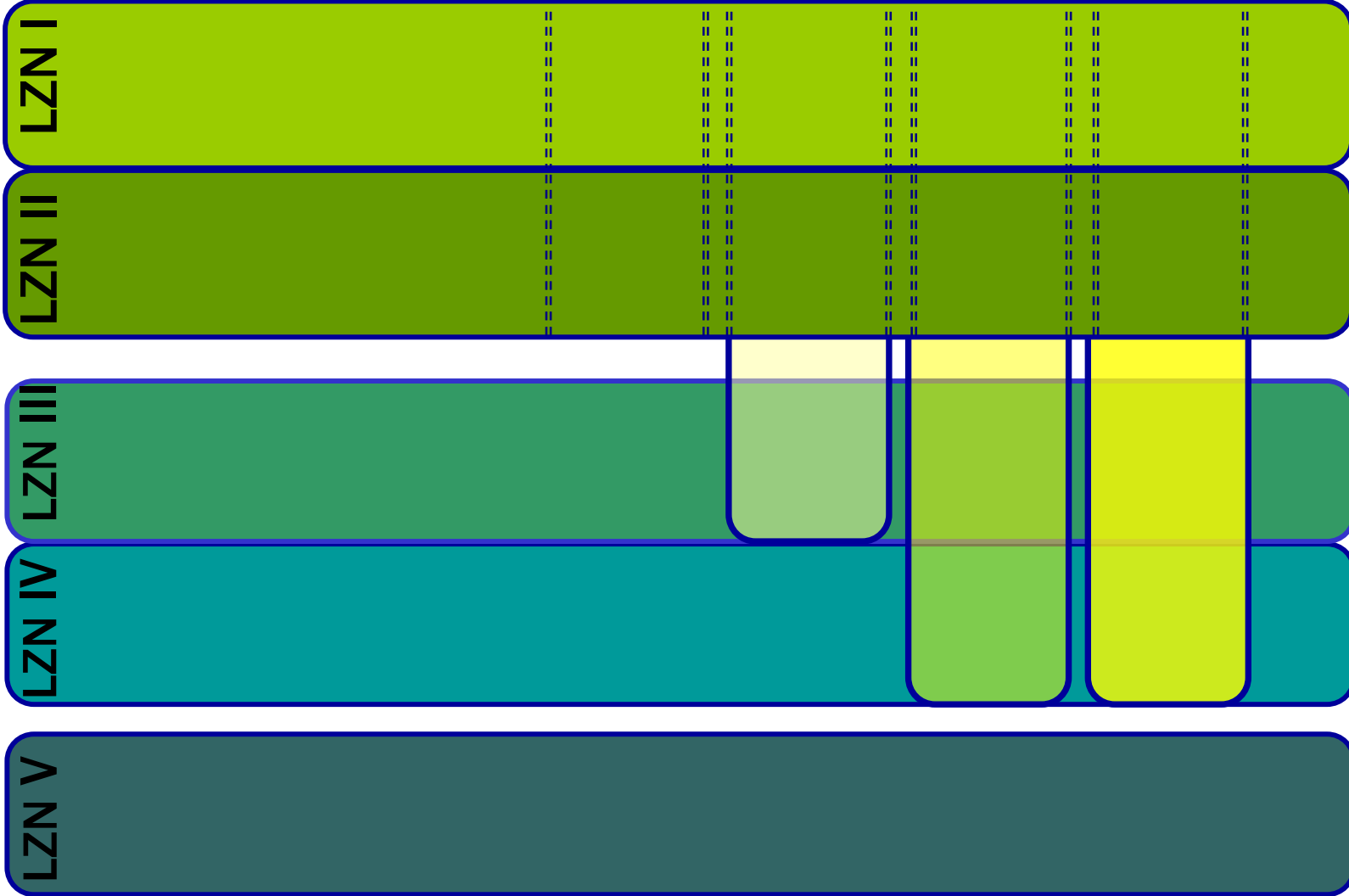
▪ Twee invalshoeken

- ▶ **Kenmerken van de leerling** geordend in clusters en doelgroepen.
- ▶ **Kenmerken van de omgeving** die zich op een bepaalde manier en in een bepaalde mate moet aanpassen aan die kenmerken (leerzorgniveaus)

Clusters = kenmerken van de leerling

Leerzorgniveaus = omgeving

Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4
Geen stoornissen	Leerbeperkingen	Functiebeperkingen	Beperking sociale interactie

Gewoon onderwijs

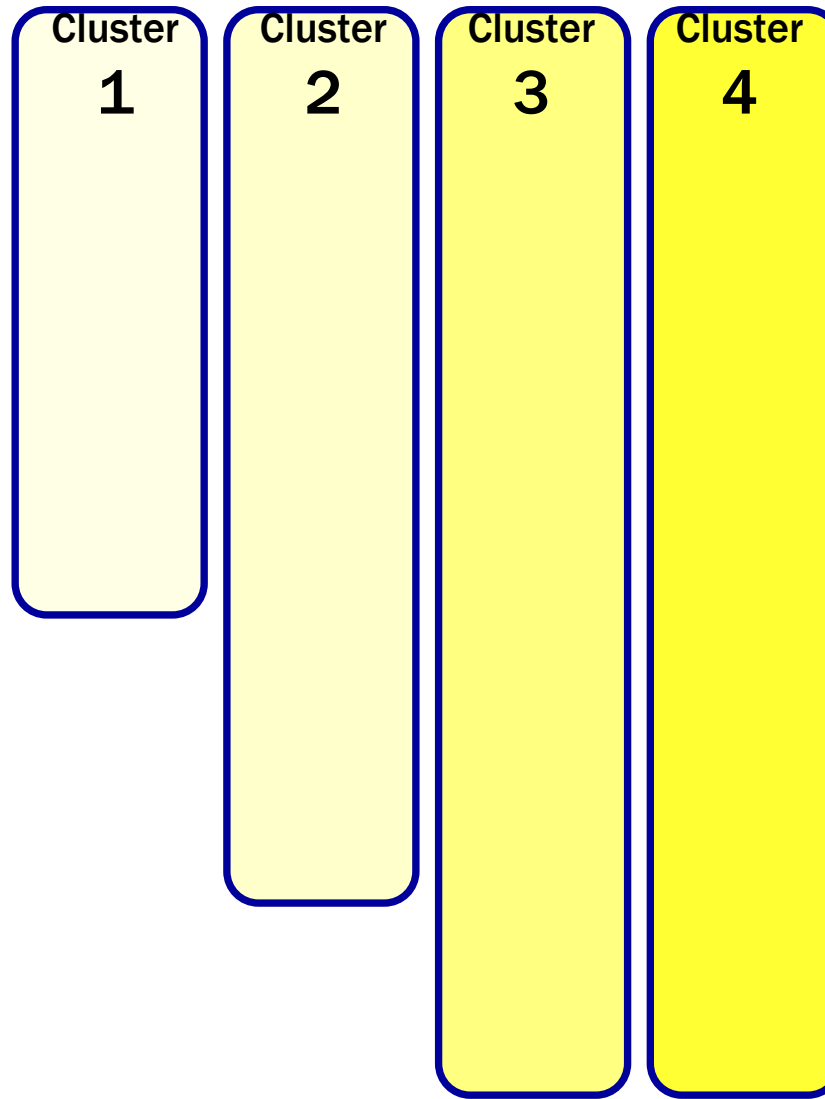
Buitengewoon onderwijs

Gew ond.

1.1 Clusters en doelgroepen

- Clusters van specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften: groepering van beperkingen waarmee kinderen en jongeren te maken krijgen.
- **Mogelijkheid tot verbreding van het aanbod** om dichterbij huis een geschikt onderwijsaanbod te vinden.

Clusters = kenmerken van de leerling

Cluster 1: geen stoornissen

Cluster

1

Geen
stoornissen

■ Wat?

➤ Geen beperkingen

■ Voor wie?

- Leerlingen met tijdelijke problemen die niet het gevolg zijn van stoornissen (bijv. leerproblemen, thuissituatie, ...)
- Meestal leerlingen waarvoor preventief beleid van school voldoende is

Cluster 2: leerbeperkingen

Cluster

2

Leer-
beperkingen

- **Wat?**
  - Problemen in cognitieve ontwikkeling
- **Voor wie?**
  - Leerlingen met lichte verstandelijke beperking (type 1)
  - Leerlingen met ernstige leerstoornissen (type 8)
  - *(Kleuters met STOS = aandachtsgroep)*

Cluster 3: functiebeperkingen

Cluster

3

Functie-
beperkingen

■ Wat?

- ▶ Ernstige verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke stoornis

■ Voor wie?

- ▶ Leerlingen met:
  - auditieve beperking (type 7),
  - visuele beperking (type 6),
  - lichamelijke beperking (type 4),
  - verstandelijke beperking (type 2),
  - meervoudige functioneringsproblemen.

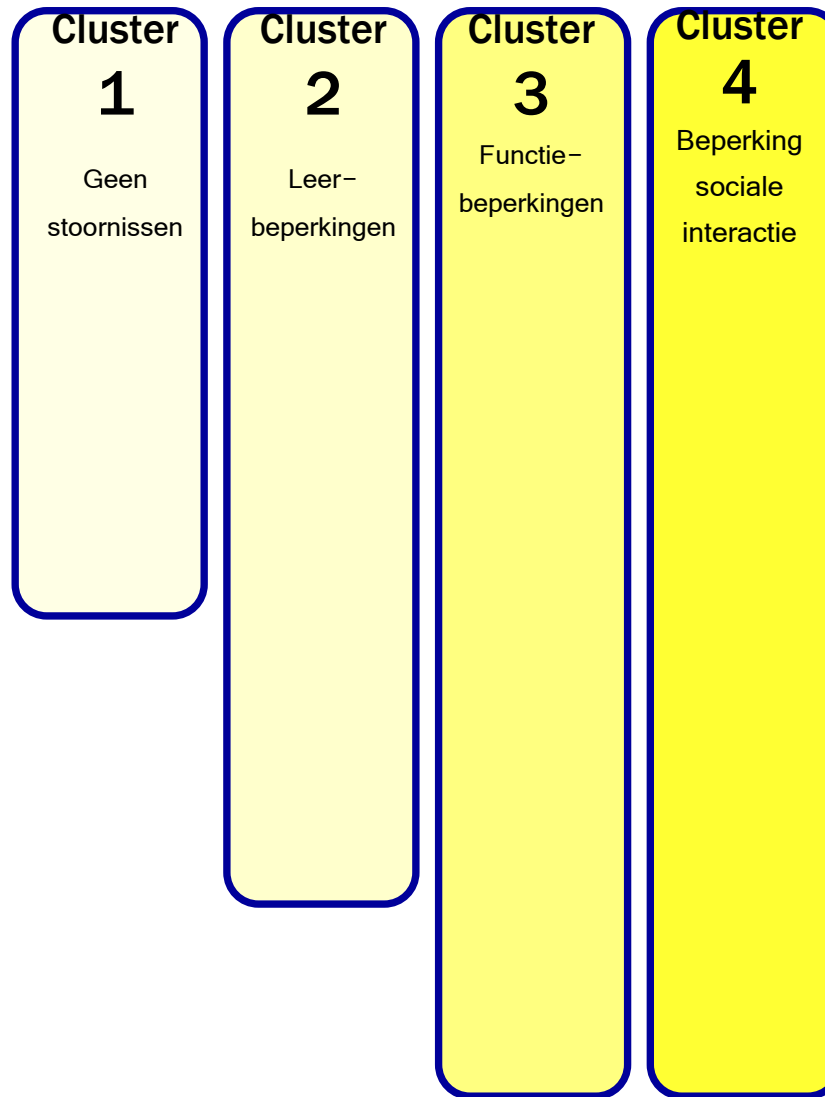
**Cluster
4**

Beperking
sociale
interactie

Cluster 4: beperkingen in de sociale interactie

- **Wat?**
  - ▶ Beperkingen in de sociale interactie
- **Voor wie?**
  - ▶ Gedrags- en emotionele problemen (type 3) *bv. ADHD*
  - ▶ Autisme en autisme-spectrumstoornissen (ASS)

Clusters = kenmerken van de leerling

1.2 Leerzorgniveaus

- Hebben te maken met wijze van aanpassing van onderwijsomgeving om adequaat in te spelen op noden van leerlingen.
- Hebben betrekking op:
  - ▶ de aard van het onderwijsaanbod,
  - ▶ de aard en de intensiteit van de ondersteuning en het zorgaanbod in het onderwijs,
  - ▶ de pedagogisch-didactische aanpak,
  - ▶ de inzet van personele en materiële middelen.

Leerzorniveaus = omgeving

LZN V

LZN IV

LZN III

LZN II

LZN I

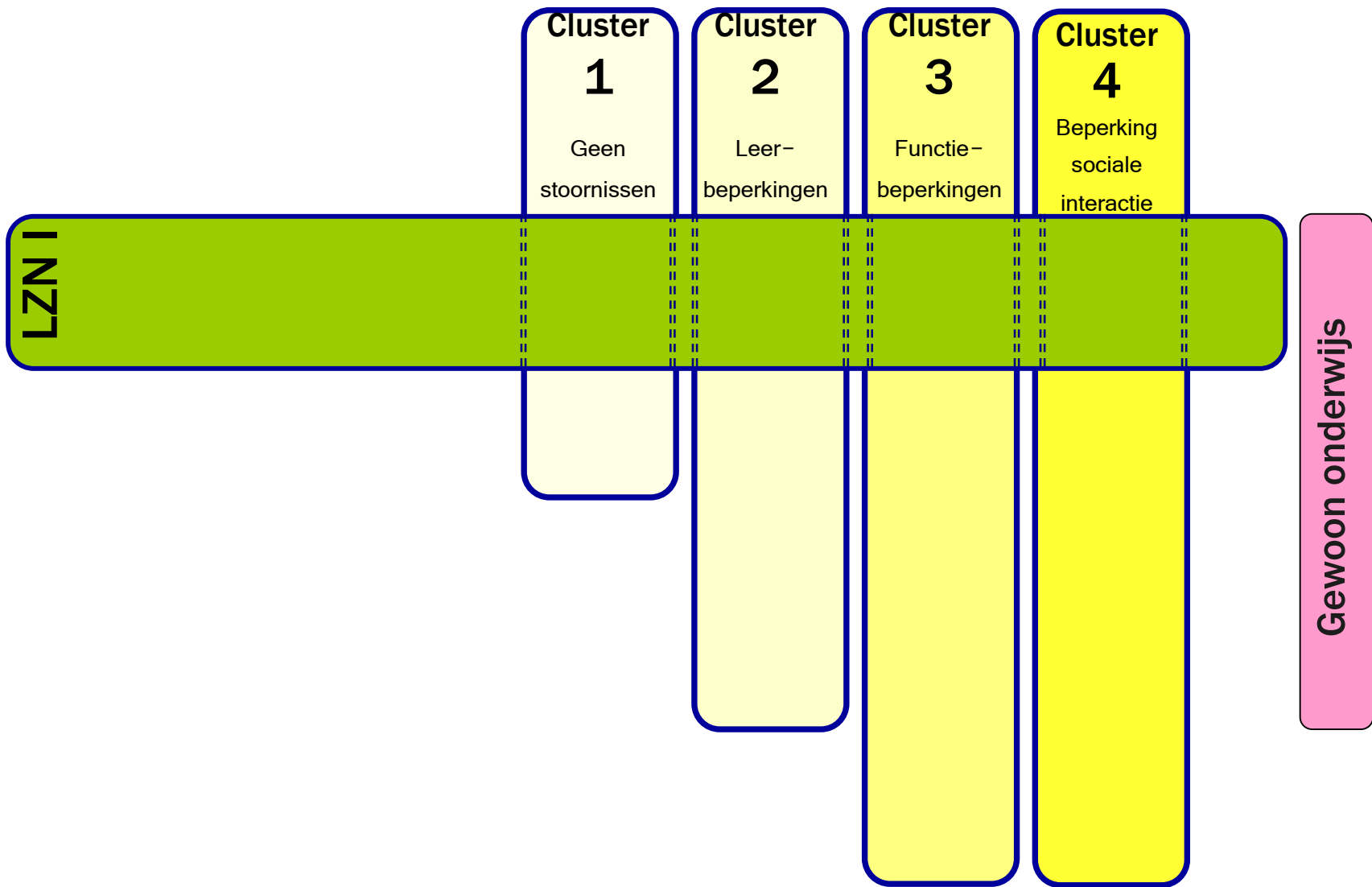
1.2 Leerzorgniveaus

Per leerzorgniveau:

- a) De indicatiestelling
- b) Het inschrijvingsrecht
- c) De competentieontwikkeling
- d) De financierings- en allocatiemechanismen

Leerzorgniveaus

Clusters

A) De indicatiestelling

- ▶ Gemeenschappelijk curriculum
- ▶ Gangbare eindcertificering
- ▶ Een onderwijskundige en preventieve zorg voor alle leerlingen (leerlingvolgsysteem)
- ▶ Bij leerproblemen kan het schoolteam differentiëren, remediëren en compenserende maatregelen nemen
- ▶ Klassenraad: leertrajecten uitwerken en beslissen over aanpak

- Zorgcoördinatie: stimulerende rol
- Leerlingen met functionele beperkingen: speciale onderwijsleermiddelen (SOL)
- Indeling in clusters: op achtergrond

B) Het inschrijvingsrecht

- Recht op inschrijving in het gewoon onderwijs
- Draagkracht kan niet ingeroepen worden
- Toelatingsvoorwaarden, overgangen en certificeringmogelijkheden behouden

C) De competentieontwikkeling

- ▶ Competenties voor preventie, differentiatie, remediëring en compenserende maatregelen behoren tot basiscompetenties van leerkrachten en dienen gaandeweg verder ontwikkeld.
- ▶ Aandacht hebben voor evenwichtige emotionele en sociale ontwikkeling van leerlingen én zicht op gedrags- en communicatieproblemen.
- ▶ Initiële lerarenopleiding, nascholing en begeleiding op werkvloer
- ▶ Hulp vanuit de begeleidingsdiensten, het CLB en de nascholing

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- ▶ Basisfinanciering volgens de gangbare principes.
  - Lestijden - uren,
  - Werkingsmiddelen
  - ....
- ▶ Nieuw financieringssysteem op basis van leerling- en schoolkenmerken zonder onderscheid tussen de netten

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- ▶ Nieuw financieringssysteem zal in eerste instantie slaan op de werkingsmiddelen.
  - Kleuter- en lager onderwijs samen in 2009 additioneel € 85,2 miljoen ontvangen.
  - Start in 2008 met € 21,3 miljoen

- ▶ Voor omkadering BaO en SO in functie van de nieuwe financiering en leerzorg:
  - 2008: € 3,7 miljoen
  - 2009: € 12 miljoen
  - 2010: €15 miljoen

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- Voor de leerlingen uit LZN I zal de toepassing van de nieuwe financiering de huidige GOK-telling vervangen.
- De zorgcoördinatie blijft toegekend op basis van het totale aantal leerlingen in de school.
- Middelen voor SOL

A) De indicatiestelling

- ▶ Gemeenschappelijk curriculum
- ▶ Gangbare eindcertificering
- ▶ Gemotiveerd verslag
- ▶ School *moet* compenserende en/of dispenserende maatregelen toepassen

A) De indicatiestelling

- ▶ Bij de overgang van LZN I naar LZN II is verantwoording door de school en het CLB noodzakelijk.
- ▶ De reguliere werking, het gezondheids- en zorgbeleid van school en ondersteuning in het kader van het gelijke-onderwijskansenbeleid moeten toelaten een zorgbrede praktijk uit te bouwen.

B) Het inschrijvingsrecht

- Recht op inschrijving in een gewone school
- Draagkracht kan niet ingeroepen worden
- Concentratie van deze leerlingen in bepaalde scholen: bespreekbaar stellen in het LOP

C) De competentieontwikkeling

- ▶ De pedagogische begeleiding moet de school teamgericht ondersteunen.
- ▶ Het CLB moet de school teamgericht ondersteunen:
  - ondersteuning van zorgbeleid in het algemeen,
  - ondersteuning van het team en de leerkrachten (bv. collegiale consultatie, ondersteuning van leerkracht, begeleiding, leerlingenobservatie, ...).

C) De competentieontwikkeling

- Samenwerking met BuO om team van het GO te ondersteunen
- Kern van de ondersteuning is systeemversterkend
- Sterk beleidsvoerend vermogen scholen

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- Dezelfde principes als op LZN I
- Zorgmiddelen (middelen CAO VIII)
  - Voor individuele leerhulp
  - Voor ondersteuning van de leerkracht en het leerkrachtenteam
  - Voor de coördinatie van het zorgbeleid op school

D) De financierings- en allocatiemechanismen

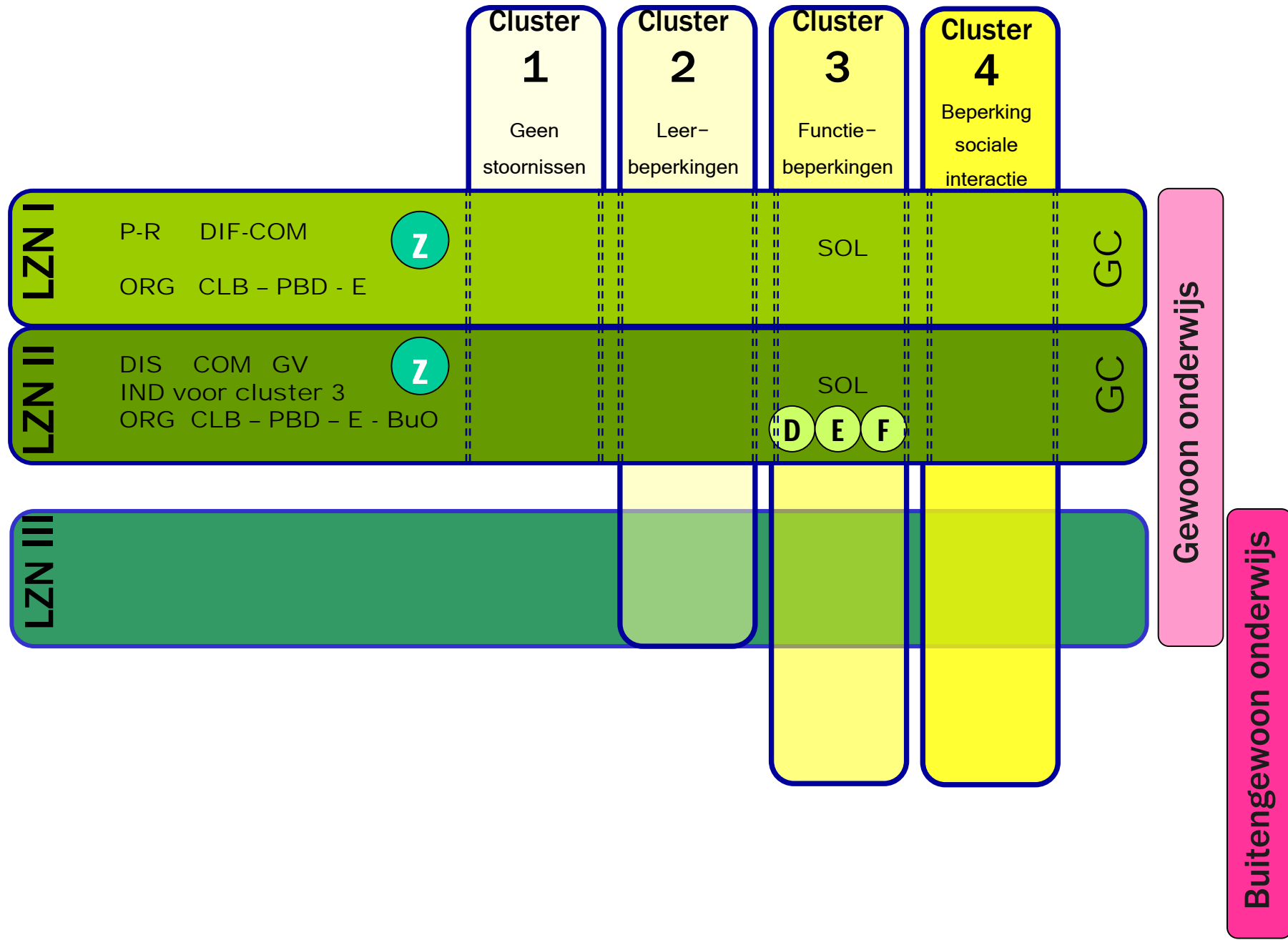
- ▶ Voor leerlingen van de clusters 2 en 4 (voornamelijk de huidige GON-leerlingen uit de types 3, 8 en ASS)
  - Structuurversterkende maatregel in de vorm van enveloppen
  - Toekenningsmechanisme via SG
  - Middelen voor ondersteuning onderwijs-situatie van individuele leerlingen.

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- ▶ Voor leerlingen van cluster 3:
  - individu-gebonden middelen voor handicapspecifieke ondersteuning; gekleurde middelen om samenwerking met BuO aan te gaan;
  - speciale onderwijsleermiddelen.

Leerzorgniveaus

Clusters

A) De indicatiestelling

- Substantiële wijzigingen van het onderwijsaanbod (individueel curriculum)
- Cluster 1 bestaat niet op LZN III
- Geen cluster 2 (type 1 en 8) op niveau KO
- Individuele handelingsplannen en trajectbegeleiding

A) De indicatiestelling

- ▶ Certificering van de verworven competenties
- ▶ Als bereikte doelen evenwaardig zijn met doelen uit het gemeenschappelijk curriculum, dan heeft school de bevoegdheid om studiebewijs uit te reiken (wel via schoolexterne procedure toezicht op autonomie van klassenraad)

A) De indicatiestelling

- Overgang LZN II naar LZN III: inspanningen en resultaten op LZN I en II aangeven
- Toezicht op overgangsbepalingen
- Directe inschaling op LZN III of IV kan
- Zowel in GO als in BuO; gelijkwaardig pakket middelen
- Eindbeslissing blijft bij ouders

B) Het inschrijvingsrecht

➤ Gewoon onderwijs

- In een eerste fase: stimuleren, niet verplichten
- Bij volledige implementatie: recht van ouders garanderen
- Draagkracht individuele scholen: boven bepaald percentage leerlingen LZN III. Dit geldt bij inschrijving van nieuwe leerlingen én bij overgang van LZN II naar LZN III
- Tot de volledige implementatie blijft de regeling van het GOK-decreet gehandhaafd, het LOP bemiddelt.

B) Het inschrijvingsrecht

- ▶ Buitengewoon onderwijs
  - Op termijn verbreden, nog niet verplichten: clusters en doelgroepen
  - Verbreding: alle doelgroepen binnen die cluster(s) en binnen LZN III en/of IV of bestaande doelgroepwerking LZN III en/of IV
  - Planificatiecommissie met scholen, ouders, deskundigen en overheid.
  - Tijdelijke verbredingsstimulans

C) De competentieontwikkeling

- ▶ GO ontwikkelt met ondersteuning van BuO competenties om met handelingsplannen te werken
- ▶ Cluster 2:
scholing en nascholing voor begrijpen en leren omgaan met leerstoornissen
- ▶ Cluster 3:
scholing en nascholing voor begrijpen en leren omgaan met sensorische, verstandelijke en lichamelijke beperkingen; naast ondersteuning voor schoolteam ook individuele leerlinggebonden begeleiding (GON)

C) De competentieontwikkeling

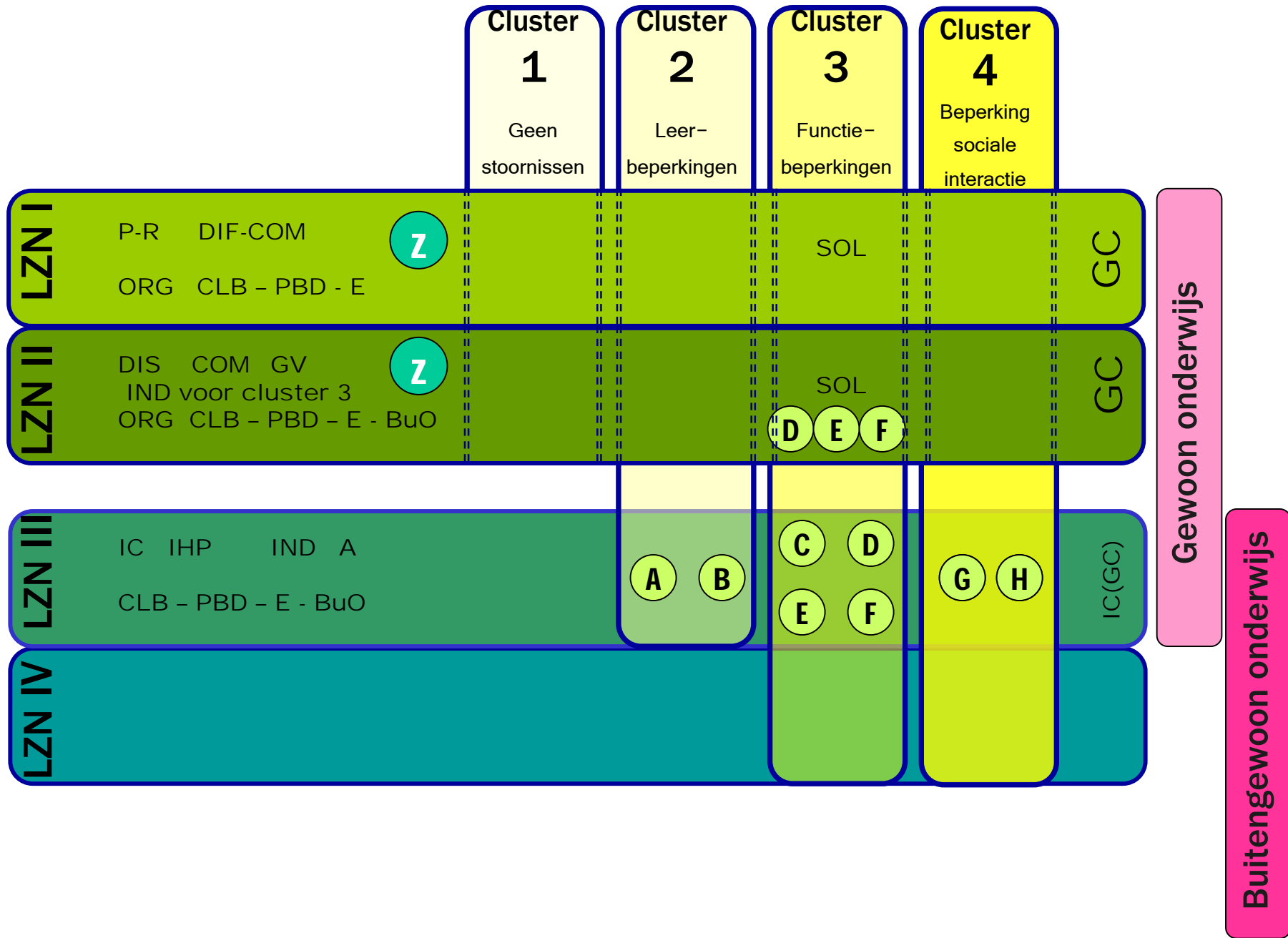
- ▶ Cluster 4:
scholing en nascholing voor begrijpen en leren omgaan met emotionele, gedrags- of pervasieve ontwikkelingsstoornissen;
de meeste handelingsverlegenheid bij leraren;
specifieke bijkomende competenties
- ▶ Competentieontwikkeling van alle betrokken partners
- ▶ Alle partners moeten in team werken
- ▶ Leraren BuO meer deskundigheid:
schoolpopulatie heterogeen en collegiale ondersteuning

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- Leerling-gebonden budget
- Niet bijkomend geteld als 'gewone' leerling
- ASS aansluiten bij normen voor huidig type 3
- Scholen BuO met bredere doelgroepwerking: tijdelijk verbredingsstimulans voor deskundigheidsbevordering.
- Hoe GOK in BuO realiseren? Nog verder te onderzoeken.

Leerzorgniveaus

Clusters

A) De indicatiestelling

- Zeer complexe ondersteuningsnoden
- Bijkomende inspanningen in Welzijn en zorg : blijvende nood aan gespecialiseerde therapie en verzorging, evt. met residentieel of semi-residentieel verblijf; aparte orthopedagogische en orthodidactische setting
- Alleen realiseerbaar in aangepaste setting (BuO)

A) De indicatiestelling

- ▶ Cluster 1 en 2: niet op LZN 4
- ▶ Cluster 3: leerlingen met meervoudige functiebepeningen
- ▶ Cluster 4: leerling ernstige problemen in sociale interactie
- ▶ Deze, andere of bijkomende criteria: bediscussiëren (Welzijn betrekken)

B) Het inschrijvingsrecht

- ▶ Als kind behoort tot doelgroep die in school aanwezig is en als school zich ook richt op LZN IV, kan men het kind inschrijven.
- ▶ Behoort kind tot een andere doelgroep van de cluster of richt school zich momenteel niet tot de leerlingen die zich op LZN IV bevinden, dan mag de school de leerling inschrijven, maar is ze niet verplicht.

C) De competentieontwikkeling

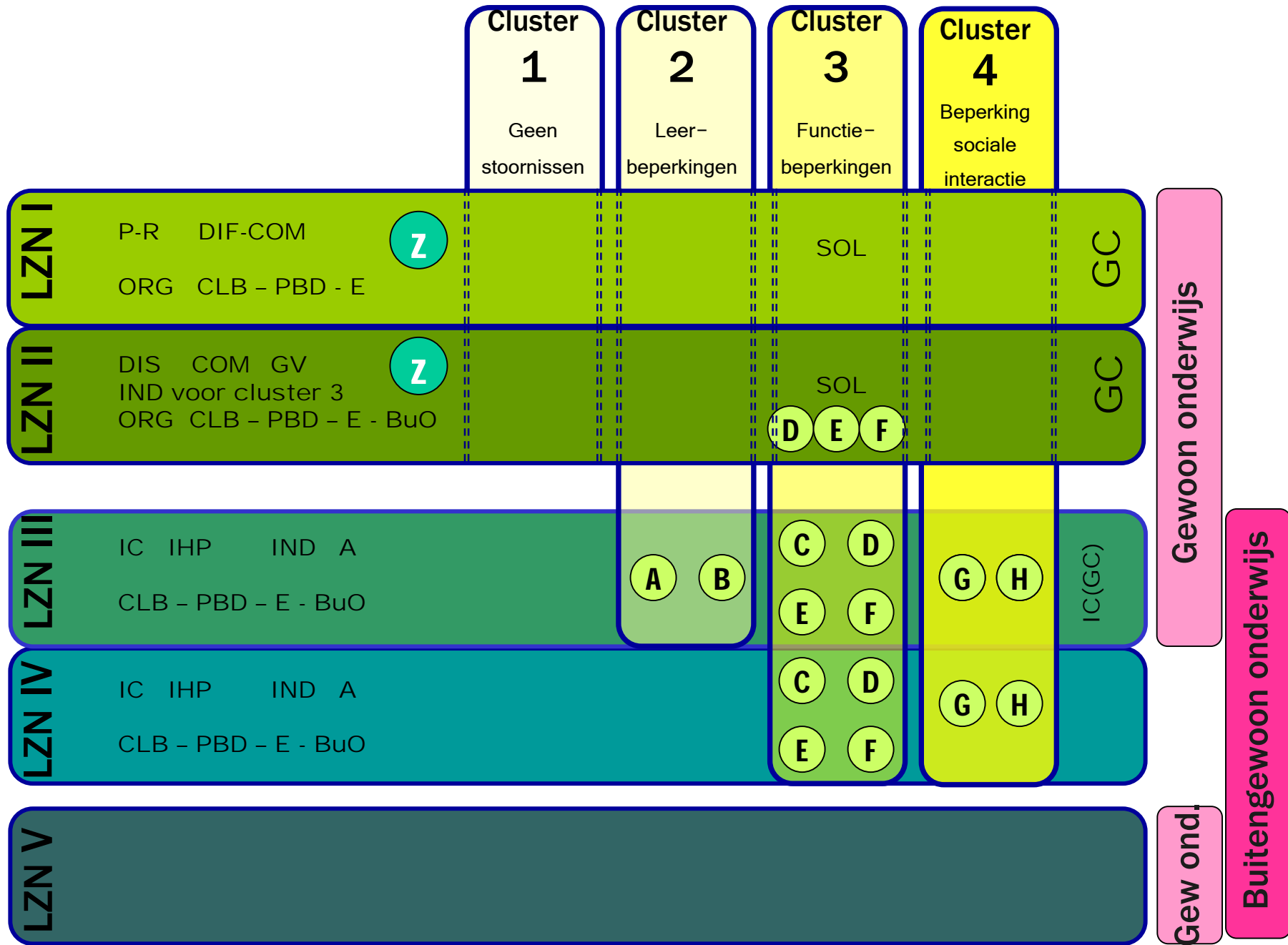
- ▶ Cluster 3:
  - In BuO-scholen heel wat knowhow ontwikkeld
  - Via gunstiger normenstelsel meer begeleidingscomfort op therapeutische en verzorgende vlak
- ▶ Cluster 4:
  - Voor zeer problematische groepen is er expertisetekort en handelingsverlegenheid

D) De financierings- en allocatiemechanismen

- ▶ Overheid zal onderzoeken hoe passende omkadering van leerlingen op LZN IV kan: het onderwijskundige t.o.v. paramedische omkadering aanpassen.

Clusters

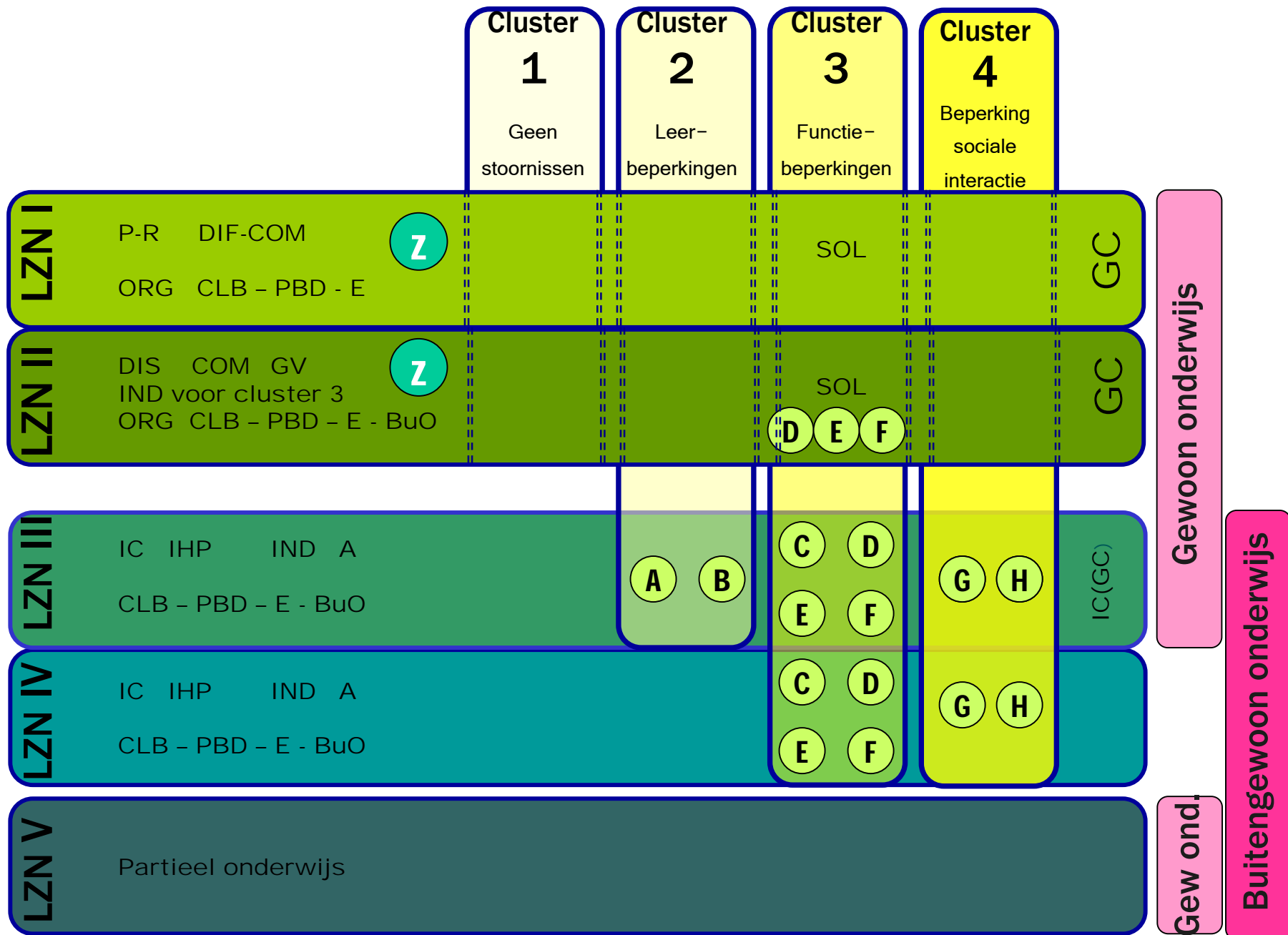
Leerzorgniveaus

- ▶ Jongeren die voor korte of langere tijd afwezig zijn van hun (thuis)school
  - Komen uit verschillende clusters en LZN
  - Onderwijskundig aanbod is niet specifiek verbonden aan een soort onderwijs
- ▶ Mogelijkheden
  - Type 5 (ziekenhuisscholen & preventoria)
  - Permanent onderwijs aan Huis
  - Tijdelijk onderwijs aan huis
  - Kinderpsychiatrische diensten
  - Leerlingen met een zware meervoudige beperking

Clusters

Leerzorgniveaus

4. Aandachtspunten

Knelpunten?!

Knipperlichten ?!

Bezorgdheden?!

Knipperlichten?!

Breekpunten ?!

Stellingen?!

Algemeen

- Toepassingsgebied: geen leerzorgstructuren voor kleuteronderwijs: wat met het buitengewoon kleuteronderwijs? (bv. T2: 1040 knd.)
- Afstemming van GOK, GON en ION met leerzorgkader
- Onduidelijkheid over algemene financiering
- Competentieontwikkeling en competentieondersteuning onvoldoende geconcretiseerd

Clusters

- Te grote variëteit van doelgroepen binnen één cluster (bv. cluster 3)
- Niet logische samenstelling van clusters (bv. cluster 4)
- Onduidelijke (verwarde) omschrijving van doelgroepen: stoornissen, beperkingen, kindkenmerken (bv. cluster 3)
- Overlapping tussen clusters (bv. meervoudige beperkingen)

Leerzorgniveaus

- Te groot gewicht en te veeleisend voor het GO: LZN I, LZN II, LZN III (en evt. zelfs LZNIV)
- Onvoldoende mogelijkheden voor individuele ondersteuning op LZN I en LZN II in het GO
- Onduidelijkheid in de loskoppeling van doelgroepen op LZN I en LZN II voor het GO
- Bij overgang van LZN I naar LZN II: verantwoording van inspanning en resultaten van scholen zonder individueel onderzoek

Inschaling

- Directe inschaling (cluster 3) versus indirecte inschaling (cluster 2)
- Complexe/onverenigbare taken voor het CLB
  - ▶ Teamgerichte ondersteuning (LZN I)
  - ▶ Opstellen van gemotiveerd verslag (LZN II)
  - ▶ Beoordeling van inspanning en resultaten van school (?)
  - ▶ Attestering bij toewijzing (LZN III)

Inschaling

- Extern toezicht op kwantiteit van de inschalingen door CLB: consequenties?
- Eens ingeschreven, altijd ingeschreven (behalve bij nieuwe leerlingen en bij overgang)
- Duur en geldigheid van de inschaling – CLB-attest

Inschrijving

- Uitbreiding bevoegdheden:
  - ▶ LOP: bespreken (?) van concentraties op LZN II
  - ▶ Commissie leerlingenrechten: uitspraak inschrijvingsrecht op LZN III
- Relatie tussen beslissingsbevoegdheid CLB m.b.t. inschalingen versus keuzevrijheid van ouders

Inschrijving

- Beroepsprocedure ontbreekt: zowel na beslissing CLB als na (eind)beslissing ouders
- Percentage voor bescherming van de draagkracht kan verschillen volgens cluster en/of doelgroep

Ondersteuning

Intern

- LZN II: individuele (cluster 3) versus structurele (cluster 2 en cluster 4) GON-ondersteuning
- Kindgerichte versus teamgerichte ondersteuning bij GON: rol van CLB en PBD?

Ondersteuning

Extern

- Revalidatie/logopedie (LZN II): aflijnen rol van externen
- SOL-ondersteuning: kunnen hanteren vraagt competentie
- GON-ondersteuning: knelpunten niet opgelost
- Ondersteuning vanuit BuO-school: hoe en op basis van?

Financiering en allocatie

- CAO VIII is een voorafname op zorg
- Nieuw financieringsmechanisme ter vervanging van huidige GOK-telling
- Individuele allocatie (cluster 3) versus enveloppe voor SG (cluster 2 en cluster 4)

Financiering en allocatie

- Leerlinggebonden financiering bij LZN III in GO: leerlingen niet bijkomend geteld als “gewone” leerling
- Tijdelijke verbredingsstimulans voor vrijwillige BuO-scholen maar niet voor scholen van het GO

Legistiek

- Bij LZN III in GO: overdracht van lesuren en werkingsmiddelen van BuO?
- Andere invulling van de opdracht van BuO-personeel?
- Statutaire consequenties: aanstelling en benoeming voor personeel van het BuO in het GO

Legistiek

- Herziening van de programmatiennormen voor het buitengewoon onderwijs: hoe in de praktijk?
- Relatie tussen ‘mogen, niet moeten’-verhaal van BuO en keuzevrijheid van ouders

Competentie

- Competentieontwikkeling van leerkrachten GO nodig op vlak van: handelingsgericht werken, specifieke problemen (cluster 4), meervoudige problemen (cluster 3)
- Verschraling van de specifieke competentie van de BO-leerkracht door verbreding van het aanbod in clusters

Competentie

- Competentieontwikkeling via initiële of vervolgopleiding, nascholing: geen concrete voorstellen
- Hoe verloopt samenwerking met school
BuO: collegiale ondersteuning op werkvloer, multidisciplinair werken?

Implementatie

- Absoluut inschrijvingsrecht van type 8 leerlingen: tot volledige implementatie blijft GOK-decreet gehandhaafd
- Consequenties van versnelde implementatie voor doelgroepen van cluster 4 voor het GO
- Tussentijdse evaluatie “leerzorg” met alle betrokkenen

Clusters

Leerzorgniveaus

